



Některým chirurgům bych vzal licenci

V MÉM OBORU ROZHODUJÍ PENÍZE A VYTRÁCÍ SE LIDSTVÍ. MOC MĚ TO TRÁPÍ, ŘÍKÁ LEGENDÁRNÍ PLASTICKÝ CHIRURG JAN MĚŠŤÁK

 Vladimír Barák

 Tomáš Novák

Tisíce operací, více než padesát let v bílém plášti. Slova chvály na něj pění slavné osobnosti, lékařské kapacity a pacientky, kterým dopomohl ke spokojenějšímu životu. Docent Jan Měšťák si podle svých slov během praxe vyzkoušel spousty zákroků, které jsou pro plastickou chirurgii unikátní. V posledních letech je však z toho, kam se jeho obor ubírá, smutný. „Čím dál víc rozhodují peníze. I plastický chirurg je ale v první řadě lékař. A lékař má léčit, nikoli vydělávat na trápení jiných,“

říká nesmlouvavě ke kolegům, kteří svou profesi vnímají primárně jako byznys.

➦ Na křtu své nové knihy *Duel jste hovořil o významu komunikace s pacienty a vůbec vztahu lékaře a pacienta. Za více než půlstoletí v medicíně dokážete srovnávat. Zlepšuje se to?*

Nějaké velké zlepšování v této oblasti nevidím. Setkávám se se spoustou lidí, a protože razím psychosomatický přístup, tedy nezaměřuji se jen na biologickou, ale rovněž na psychologickou

stránku člověka, hodně si s nimi povídám. A často je mi hodně smutno z toho, co slyším. Hovořil jste o srovnání v čase a v tom máte pravdu, něco už mám zažito. Před několika lety jsem měl pacientku s malým dítětem, jež trpěla vrozenou genetickou vadou. Řešil jsem s ní plastiku prsů, a protože jsme si hodně povídali i o životě, svěřila se mi i o svých starostech s dítětem. Odborná lékařka této mamince řekla, že se nedá nic dělat, že její dítě do tří let zemře. Jen rodič si asi dokáže představit, jak strašné je něco takového slyšet. Navíc od lékaře,

ve kterého máte velkou důvěru, vkládáte do něj veškeré naděje. Bylo zřejmé, že tato paní, tato maminka, nepotřebovala jen upravit poprsí. Běžný plastický chirurg by odoperoval, co se po něm chce, a víc se nestaral. Mně to ale jedno nebylo. Řekl jsem jí, ať neztrácí naději. Ať vyhledá s dítětem i jiné lékaře, hlavně ať nerezignuje. Podali jsme si ruce a já se jí při té příležitosti snažil předat co nejvíce životní energie.

➤ A výsledek?

To dítě dosud žije, a to jsou ty predikované tři roky už dávno pryč. To ale není jediný případ. Jistě si pamatujete loutkoherečku Helenu Štáchovou. To byl báječný člověk, jeden z nečistších charakterů, které jsem měl tu čest poznat. Dlouhodobě ale žila v obrovském stresu, chtěli jí sebrat licenci na její životní práci, Spejbla a Hurvínka. I v důsledku tohoto onemocněla rakovinou. A lékařka jí sdělila, že jde o smrtelné onemocnění, ať už se připraví na konec. Opět – taková zpráva člověka opravdu nalomí, ne-li zcela zlomí. Nechápavě jsem kroutil hlavou.

Místo toho, aby jí lékařka dala naději, udělala tohle. Přitom já za svou kariéru znám minimálně dvě ženy, které se stejným typem rakoviny a se stejně špatnou prognózou žijí už přes dvacet let. Jako lékař nesmíte slibovat nemožné. Komunikace s pacientem je ale důležitá, můžete zkvalitnit jeho život, podpořit jej. A lékař si podle mého názoru má laskavé slovo pro pacienta najít vždy. Pokaždé. I kdyby měl plnou čekárnu lidí a nestíhal. To se ale neděje. A obávám se, že se to neděje ve velké míře.

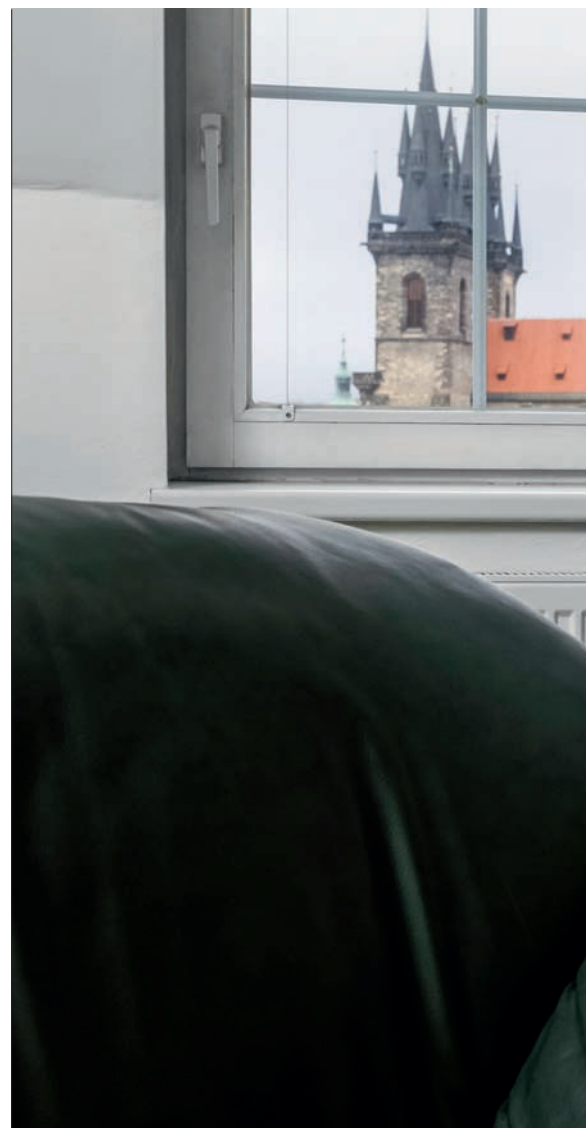
➤ Hovoříte jako lékař, plastický chirurg. Není to o tom, že v takovém oboru je na laskavé slovo více času, protože jste placený přímo pacienty? Prostě k nim máte jiný, v podstatě klientský vztah.

Ne, o tom to vůbec není. Šel jste kolem čekárny a tam je plno. Přicházejí lidé objednaní, ale i neobjednaní. Nikoho nepošlu domů, aniž bych si na něj našel alespoň trochu času. A pak druhá věc: většina lidí si plastickou chirurgii představuje dost ploše: Prsa! Víčka! Modelace nosu! Pamatuji si, jak zhruba před dvaceti lety náměstkyně ministra zdravotnictví svolala velké jednání, kterého se zúčastnili zástupci všech 83 lékařských oborů.

To jednání se týkalo vzdělávání lékařů. A když přišla na řadu plastická chirurgie, tato náměstkyně mi do očí

BUĎ AŽ LÉKAŘ POVINNĚ PO ATESTACI JEŠTĚ NĚKOLIK LET SLOUŽÍ V RÁMCI VEŘEJNÉHO ZDRAVOTNICTVÍ, NEBO AŽ SI TO STUDIUM ZPĚTNĚ ZAPLATÍ, KDYŽ NA LUKRATIVNÍM OBORU VYDĚLÁ MILIONY.

řekla, že by dala ve vzdělávání lékařů plastickou chirurgii na úroveň korektivní dermatologie, tedy pouhé nadstavby základní dermatologie. Kroutil jsem nevěřícně hlavou. A řekl jí, že ani po třiceti letech praxe neznám plastickou chirurgii v celém rozsahu. Oproti tomu korektivní dermatologii jsem schopen se naučit za 24 hodin. Neboli plastická chirurgie nejsou pouze komerčně orientované operace, jako je typicky zvětšení prsů, ale také chirurgická léčba obličejových rozštěpů, reimplantace (operační výkon, při kterém jsou rekonstruovány všechny



funkčně důležité struktury a obnovena cirkulace v amputované části, pozn. red.), našívání oddělených částí končetin, řešení popálenin... Také sem patří nejsložitější rekonstrukční výkony, které nikdo jiný než plastický chirurg neumí... A na každého pacienta je třeba najít si čas a říct něco milého.

➤ Co je v plastické chirurgii opravdu zásadním výkonem?

Budu konkrétní: za zásadní jsem považoval, například když nás chirurg na Bulovce přivolal k závažnému případu. Musel pacientovi uříznout polovinu těla. Nás zavolal, abychom toto místo chirurgicky přikryli. Ten člověk dodnes žije, a ačkoli operace samozřejmě byla velkým zásahem do jeho života, je vděčný, že je ještě na světě. Nebo si pamatuji na velmi složitou operaci, kterou prováděl jeden z mých kolegů – a to byla rekonstrukce celého jícnu. To se tedy dostáváme úplně jinam, než jsou silikonová



+ **To zní z úst zakladatele jedné z nejvyhledávanějších soukromých klinik dost zvláště. Nekritizujete teď ostatní za to, co jste třeba sám dělal?** Říkám to s klidným svědomím, protože já na zvětšování prsů či úpravách nosů nijak nezbohatl. Nejsem miliardář, do teď žiju v bytě v paneláku a už na tom nehodlám nic měnit. Pokud se podíváte na náš ceník, jsme velmi levní. A za konzultace dokonce peníze od pacientů nevybírám vůbec. Ale uznávám, že je to výjimečné a souvisí to s mým charakterem a přístupem k penězům. Já je skoro nepotřebuju. Mají pro mě jediný smysl: abych je rozdával svým blízkým nebo abych je rozdával potřebným.

+ **To je zajímavé. Přitom zejména bulvár vás spojuje s nejbohatšími, nejvlivnějšími a nejznámějšími lidmi. Dokonce jsem o vás někde četl jako o plastickém chirurgovi našich celebrit... To vám nevádí?**

No, ty celebrity sedí v čekárně úplně stejně jako všichni ostatní pacienti. Znamé osobnosti mě pravděpodobně vyhledávaly a dosud vyhledávají kvůli tomu, jaké mám zkušenosti a že ke každé operaci přistupuji s velkým citem. Raději přijdou za mnou, který jsem odoperoval čtyři tisíce nosů, než za někým, kdo takové zkušenosti nemá... Ale nijak zázračně jsem na nikom nezbohatl. Pro vaši informaci: sám si uklízím, večer si pro sebe vařím, prostě žiju úplně obyčejným životem. Žádný luxus. Profesor Pavel Pařko, který je mým velkým vzorem, o mně jednou někde napsal, že si mě váží také proto, že jako plastický chirurg bych mohl mít čtyři vily, a já stále bydlím v prostém paneláku jako on. To mě moc potěšilo.

+ **Tak to jste mě překvapil. Já si plastické chirurgy představuji jako lidi se zlatými hodinkami, vilou s bazénem a autem prestižní značky.** To si představujete správně. Hodně kolegů to tak má. Já si myslím, že je to špatně. Sám jsem celý profesní život kromě soukromé kliniky působil v nemocnicích – od řadového lékaře po přednostu kliniky. Tam jsem zažil ty náročné operace, tu pravou plastickou chirurgii. I přes soukromou kliniku jsem stále srdcem a duší na Klinice plastické chirurgie Fakultní nemocnice Bulovka, kterou jsem založil. A k tomu jsem vedl i svého syna Ondřeje (rovněž plastický chirurg, v oboru také docent, působí na Klinice plastické chirurgie FN Bulovka, pozn. red.). Standardem se ale bohužel stává, že spousta

prsa. A právě tyto výkony, unikátní, které žádný jiný specialista neprovede, ukazují, jak je plastická chirurgie komplexním a krásným oborem. Ostatně, brzy mi o tom vyjde kniha. Snažím se v ní ukázat tento medicínský obor v celé jeho velikosti a šíři.

+ **Čím si ale vysvětlujete, že veřejnost vnímá plastickou chirurgii pouze zúženě? Je to chyba například médií?**

Tady bych to nedával za vinu ani veřejnosti, že by byli všichni omezení, ani médiím. Nemůžu než střilet do vlastních řad: můžeme si za to do značné míry my, plastičtí chirurgové. Respektive ti kolegové, kteří nepochopili, co obnáší být lékařem, a své vzdělání a profesi se rozhodli přetavit v byznys. V soukromí se říká, že o všem rozhodují ženy: „Cherchez la femme.“ V případě plastické chirurgie se ale nyní hodí říct: Cherchez la money. O všem rozhodují peníze.

Pět nejčastějších zákroků plastické chirurgie

ŽENY

- Zvětšení a modelace prsou: od 80 tisíc Kč
- Operace očních víček: od 20 tisíc Kč
- Liposukce (1 oblast): od 20 tisíc Kč
- Facelift (vytažení, omlazení kůže v obličejí): od 40 tisíc Kč
- Modelace nosu: od 55 tisíc Kč

MUŽI

- Operace očních víček: od 20 tisíc Kč
- Liposukce: od 20 tisíc Kč
- Operace prsou (odstranění zvětšených prsních žláz): od 20 tisíc Kč
- Modelace nosu: od 55 tisíc Kč
- Odstranění odstátých ušních boltců: od 18 tisíc Kč

Pozn.: Anкета mezi soukromými klinikami. Nejsou zahrnuty minimálně invazivní zákroky estetické dermatologie (například aplikace botulotoxinu do rtů, takzvaná kačeří pusa).

mediků nemá o tuto složitou práci zájem. Něco se naučí v rámci povinných stáží a atestace, ale pak hned v nemocnici skončí a otevřou si vlastní praxi. A tam už jedou ta prsa, víčka... Čistá komerce. A stát naříká, že je nedostatek lékařů... A že třeba během covidové pandemie se už skoro neměl kdo starat o pacienty.

Co s tím?

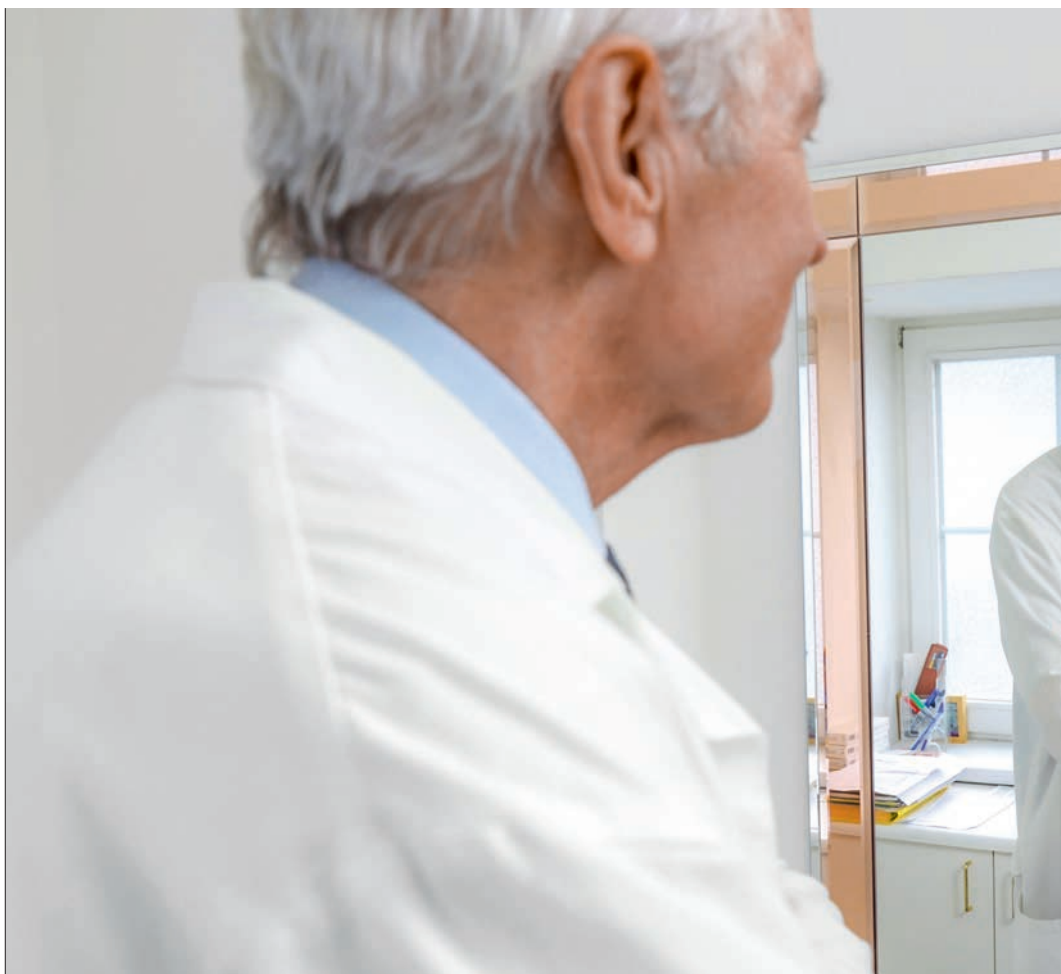
Říkal jsem to i lidem z ministerstva: málo si vážíme toho, co všechno tu máme zadarmo. Stát nám hodně dává a podle mého názoru bychom mu měli i vrátit, a to nemluvím jen o placení daní. Lékař má u nás zadarmo základní školu, střední školu i vysokou školu, včetně předatestační přípravy. To všechno stojí ohromné peníze. A co udělá mladý lékař? Udělá atestaci, zavře dveře a tím to pro něj končí. Kdepak, já bych stanovil podmínku: buď ať lékař povinně po atestaci ještě několik let slouží v rámci veřejného zdravotnictví, nebo ať si to studium zpětně zaplatí, když na lukrativním oboru vydělá miliony. Hotovo.

Na to ale lékaři a různé spolky říkají, že když to nechceme po jiných vysokoškolácích a odborných profesích, nemůžeme to chtít po lékařích. S tím nesouhlasíte?

Lékař není právník, ekonom ani politolog. Lékař není jen profese. To si musí mladý člověk uvědomit už ve chvíli, kdy se hlásí na lékařskou fakultu. Jít studovat lékařství za tím účelem, abych zbohatl, je principiálně špatně. Tím neříkám, že by měl dostat minimální mzdu. Ne, musí být oceněn tak, aby mohl zajistit rodinu a důstojně žít. Ale stále je tam ten závazek vůči veřejnosti.

Vždy mě překvapí články o lidech, kteří jsou v důsledku vlastního rozhodnutí znetvořeni. Ohromné prsy, kačeří pusa, přebarvení kůže, kompletně změněný vzhled po vzoru nějaké celebrity. Jak se na takové lidi díváte z pohledu lékaře?

Takoví lidé potřebovali pomoc, ale nikoli chirurgickou. Druhá věc je, že ty zákroky jim musel někdo provést. A já jsem v tomto radikální a již jsem to navrhoval i vedení České lékařské komory: kdo za peníze udělá něco takového, má přijít o licenci. Vyloučením z ČLK takový člověk již nemůže vykonávat lékařskou praxi. A nic jiného si nezaslouží. Dělat z lidí monstra, to je za hranicí vkusu, lékařské etiky a toho, co bychom měli tolerovat.



Jan Měšťák (78)

- Přední český plastický chirurg a vysokoškolský pedagog.
- Docent na 1. lékařské fakultě Univerzity Karlovy.
- Vedoucí lékař soukromé kliniky Esthé v Praze.
- Zakladatel a emeritní přednosta Kliniky plastické chirurgie Fakultní nemocnice Bulovka v Praze.
- Držitel Čestné medaile České lékařské společnosti J. E. Purkyně za dlouhodobý přínos v oboru plastické chirurgie.

Co vám na to kolegové v komoře řekli?

Že to nejde. Každý má prý vlastní svědomí, a pokud lékař jen plní něčí přání a neohrožuje zdraví a život, je to v pořádku. V tomto se neshodneme.

Chodí i za vámi lidé, kteří chtějí nějaké úpravy, ale objektivně je nepotřebují?

Drtivá většina. V takových případech se nedá mluvit o nějakém nedostatku

na těle, ale často to souvisí i s duší. Ku příkladu spousta žen úpravami řeší jiné problémy, se kterými se v životě potýkají. Kompenzují si svůj stres z rozchodů, z neodvratného stáří, z těžkostí v zaměstnání a podobně. Hodně jsme mluvili o lékařích, kteří když za nimi dojdete s požadavkem a zaplatíte, odoperují vás. Já naopak spousta lidí odmítám, i kdyby zaplatili desetinásobek ceny zákroku. Pokud nevidím důvod, pokud nemám co napravit, pak do těla chirurgicky zasahovat nechci.

Jak na takové odmítnutí pacienti reagují?

Někteří se naštvou a vyhledají jiného chirurga. Jsou ale i neodbytní pacienti, kteří o zákrok usilují opakovaně. Jednou ke mně přišla do ordinace žena, svlékla se a řekla, že chce udělat větší prsy. Podíval jsem se na ni a rezolutně řekl, že nic takového dělat nebudu, protože měla krásná ňadra. Byla nespokojená, ale já na to jen odvětil, ať si najde jiného lékaře. Překvapilo mě, když přišla po nějaké době podruhé. Znovu jsem ji odmítl, ale abych nebyl hrubý, řekl jsem jí, že pokud přijde s manželem a ten s tímto



zárokem bude souhlasit, tak ho nakonec udělám. A ona fakt přišla potřetí, tentokrát s manželem.

☛ I on si přál na své ženě větší prsy?

Řekl mi, že on je spokojený, ale manželka má z menšího poprsí dlouhodobě komplexy. Prý tak silné, že to zasahuje i do sexu. To pro mě už bylo rozhodující a operaci jsem provedl. Nejsem příznivcem výrazných řešení, mám rád jemné, minimální úpravy, takže dáma dostala ty nejmenší možné implantáty. Za několik týdnů mi její manžel volal, že se úplně změnila domácí atmosféra. Žena je jako sluníčko, není popudlivá na něj ani na děti, je sebevědomá a sex dostal úplně novou dynamiku. V tomto případě tedy moje práce byla spíše než vizuálním vylepšením nakonec podporou psychiky ženy.

☛ Nepomohla by v takovém případě jen domluva? Nebo třeba to, kdyžby byl manžel pozornější, více dával najevo, že se mu jeho manželka líbí taková, jaká je?

To pomůže jen u části pacientů. Když s některou pacientkou mluvím, snažím

**JÍT STUDOVAT
LÉKAŘSTVÍ
ZA TÍM ÚČELEM,
ABYCH ZBOHATL,
JE PRINCIPIÁLNĚ
ŠPATNĚ. TÍM
NEŘÍKÁM,
ŽE BY MĚL DOSTAT
MINIMÁLNÍ
MZDU. NE, MUSÍ
BÝT OCENĚN
TAK, ABY MOHL
ZAJISTIT RODINU
A DŮSTOJNĚ
ŽÍT. ALE STÁLE
JE TAM TEN
ZÁVAZEK VŮČI
VEŘEJNOSTI.**

se najít milá slova. Už Shakespeare napsal, že vnější krása je o to cennější, pokud obsahuje vnitřní krásu. Přitom platí, že krása neleží ve vlasech, kůži, nehtech či prsou, ale v očích. Oči jsou brána do duše. Na začátku jste řekl, že jste mě potkal na představení knihy *Duel*, kterou jsme napsali s Milošem Zapletalem, někdejší ředitelem Miss České republiky. Po řadu let jsem byl v porotě této soutěže a občas to se mnou měli kolegové těžké. Pamatuji si jednu dívku, o níž jsem na castingu řekl, že je krásná. To, jak mluvila, co říkala, jak vystupovala... Charisma, sex-appeal... No, byl jsem unesený. A Miloš na to šokovaně odpověděl: Ta ale nemůže postoupit, vždyť má velký nos! Mně to nedalo a stejně jsem se snažil další porotce přesvědčit, že si zaslouží postoupit. Možná ne do finále, ale do užšího výběru určitě.

☛ Co když z vašeho pohledu operace není vhodná, ale pacientka ji stejně vyžaduje?

Často moje konzultace skončí tak, že znám jejich plány rozmluvím a ty pláčou z toho, že s nimi nějaký muž mluvil mile, ocenil je, řekl jim, že jsou krásné. A po nějaké době mi přijde e-mail, že tohle jim chybělo - ne větší prsa, ale obyčejná pochvala, vlídné slovo. Pak jsou ale pacientky, které opravdu kvůli svému vzhledu trpí na duši, i když k tomu objektivně není důvod. Pokud je to velmi silné, zasahuje to jejich profesní i rodinný život, nakonec drobný zákrok provedu. To ale razím ono třikrát a dost. Dvakrát odmítnu, potřetí už ne. Má to důvod: pokud u ženy její touha po úpravě trvá dlouho a opakovaně mě o tom přesvědčuje, pak ji už nechci víc trápit. Vždycky ale volím řešení, které je co nejvíce minimalistické. V případě nosů a prsů je změna třeba tak nepatrná, že to ani okolí pacientky nepozná. Ale žena se najednou před zrcadlem cítí jako miss. A to je pak v pořádku.

☛ To za vámi některé pacientky chodí i přes několikrát odmítnutí?

Ano, nechtějí, aby je operoval někdo jiný, ale výhradně já. Občas je to až humorné. Není to tak dávno, co jsem tu měl ženu, která si k sedmdesátým narozeninám nadělila operaci obličej. Já jsem ji vyšetřil a pochválil jsem ji: Máte úžasnou genetiku, přijďte za deset let a uvidíme, zda už operaci opravdu budete potřebovat. A ona mi řekla, že to samé jsem jí sdělil, když jí bylo šedesát. Podíval jsem se do karty a měla pravdu. Poctivě vydržela deset let. Oba jsme se tomu zasmáli. ×